

A hegyi hadtápkiképzés tapasztalatai

Kovács István százados és Vérfi Sándor t. zászlós

Az elmúlt közel egy évtized során a hadtápalgységek kiképzési rendszere nagymérvű minőségi változáson ment keresztül. Ennek részeként a csapatok hegyi kiképzésének rendszerébe szorosan beépült a hadtápalgységek hegyi kiképzése is.

Az európai háborúk történelme igazolja, hogy a háborús tevékenységek során a hadviselő csapatoknak számos harctevékenysége a hegyekben folyt le, mely megkövetelte a csapatok személyi állományának különleges pszichikai és fizikai felkészültségét és kiképzettségét. A tapasztalatokból levonható az a következtetés, hogy az előcrében és harcitechnikában elszenvedett veszteségek elsősorban azokat a csapatokat sújtották, amelyek nem voltak kellően felkészülve a különböző hegyi akadályok miatt előállt nehézségek leküzdésére.

A korszerű háborúban sem nélkülözhetők azok a készségek és tulajdonságok, amelyek a hegyi harc eredményes megvívásához, a terep sajátosságaiból eredő nehézségek leküzdéséhez szükségesek.

Minden harctevékenység eredményes megvívásának alapját képezi a csapatok hadtápbiztosításának részletekre menő alapos megtervezése, megszervezése és végrehajtása. A hegyvidéki harctevékenységek hadtápbiztosítása a hadtápalgységektől különleges és nehéz feladatok megoldását követeli meg. A hegyvidéki harc hadtápbiztosításának fő terheit és megpróbáltatásait a csapathadtáp-tagozat viseli, ezért szükséges ezen tagozatokba beosztott állomány felkészítése a várható szakfeladatok végrehajtására.

A hadtápkatonák hegyi hadtápbiztosítási feladatokra való felkészítése során figyelembe kell venni, milyen feladatok megoldásával kell számolni.

Várható feladatok:

- anyagi eszközök után- és hátraszállítása nehéz hegyi terepen, különböző időjárási viszonyok között;
- együrtműködés a harcoló csapatokkal, közvetlenül harcrenden belüli tevékenység;
- együrtműködés a légi utánszállító erőkkel, légi kidobással utánszállított anyagi eszközök összegyűjtése és a harcolókhoz való eljuttatása;
- sebesültek hátraszállítása nehéz hegyi terepen, különböző rendszeresített, illetve szükségesszükszűkökkel;
- sebesültek mentése helikopteres kötélléssel együttműködve;
- túlélési lehetőségek felismerése és megvalósítása.

- c) Fizikai felkészítés
 - erőnléti gyakorlatok és állóképesség növelő feladatok végzése
- d) Rendszeresített eszközök alkalmazásának, fogásainak begyakorlása
- e) Szükségesszükszerek készítésének megismertetése.

2. A végrehajtás időszaka

a) Az előkészítő időszakban begyakorolt feladatok végrehajtása először részenként, majd folyamatában, valós hegyi körülmények között.

b) Hegyi löfeladat végrehajtása hegyi pályán.

c) a 4. számú speciális vezetési gyakorlat végrehajtása nappal és éjjel.

d) Anyagi eszközök és sebesültek után- és hátraszállítása rendszeresített és szükségesszükszerek, helikopterek alkalmazásával, drótkötélpályán, sziklafalon, hegyi patakon keresztül. Sebesültek felkutatása, ellátása, mentése.

3. Befejező időszak

Az eddig begyakorolt feladatok szakharcászati komplex foglalkozás keretében történő végrehajtása, együttműködésben zászlóalj és ezredhadtáp tagozat, ráépítve a gépesített lövészzászlóalj gyakorlatára.

A személyi állomány felkészítését már a békehelyőrségben meg kell kezdeni, mely tartalmában magában foglalja az elméleti és fizikai felkészítést. Az elméleti felkészítés tartalmazza a különböző előadások, filmvetítések levezetését, megtartását, majd a gyakorlati részekre rátérve a különböző eszközök megismertetését, bemutatását, használatát, az akadályok leküzdésének célszerű változásait.

Az előkészítő időszak főbb mozzanatait a következők alapján célszerű meghatározni:

1. Meg kell határozni a kiképzési célt, a célok elérése érdekében rendszabályokat kell fogantatosítani. Ez foglalja magában a következőket:

- kiképzési ütemterv készítése a különböző időszakos sorállomány részére;
- a parancsnoki állomány felkészítése;
- kiképzési együttműködés megszervezése az összefegyvernemi alegységekkel;
- részfoglalkozásvezetők kijelölése, gyakorlati felkészítésük;
- levezetési terv, magyarázó jelentés, részfoglalkozási jegyek elkészítése, jóváhagyása.

2. Anyagi-tárgyi feltételek megteremtése:

- tankönyvek, szakirodalmak, dia- és pergő filmek, tablók készletezése;
- hegyi kiképzés tárgyi eszközeinek biztosítása.

A kiképzési feladat sikeres végrehajtása érdekében célszerűnek tartjuk a következő óra- és tárgykör elosztást.

Testnevelés

Az állomány fizikai felkészítése érdekében célszerű lenne a hadtápkiképzési program testnevelési kiképzésnél az 5. TK létrehozása 40 órában, oly módon, hogy 20 órát a testnevelési kiképzésre megszabott időből célszerű átcsoportosítani. Az átcsoportosítás egy változata lehet:

1 TK 8 óra, 2 TK 6 óra, 4 TK 6 óra. Összesen: 20 óra.

Ez a 20 óra az előkészítő időszakban, szabadidőben kerülne végrehajtásra (sportdélután).

A fennmaradt 20 óra a hegyi bázison kerül végrehajtásra. Így összességében a kötelékkiképzés időszakában a hadtápkatonák 60 óra testnevelési kiképzésben részesülnének, ebből 40 órát tenne ki a speciális jellegű hegyi akadályok leküzdésével kapcsolatos felkészítés.

Katonai tereptan

Egy időszakban 4 óra időtartamban célszerű célirányos foglalkozás tartása a délutáni szabadidő terhére a következő bontásban:

– tájékoztató jellegű katonaföldrajzi előadás megtartása 40–50 perc időtartamban;

– hegyvidékek katonaföldrajza című film vetítése 40 perc időtartamban;

– azimut szerinti mozgás ismertetése, begyakoroltatása 120 perc időtartamban.

3 TK: Mozgás azimut alapján.

1. Foglalkozás:

a) Tájékozódás és mozgás terepen, térkép nélkül.

b) Mágneses azimut mérése és kitzúzése.

c) Távolságmérés lépéssel.

d) Menet végrehajtása azimutok és távolságok alapján.

Műszaki kiképzés

A korszerű harcban a hadtápegységek gyakran kerülnek olyan helyzetbe, hogy feladatuk végrehajtását különböző váratlan természeti akadályok, mesterséges úteltárók, kőomlások, lavinák stb. akadályozzák, adott esetben a túlélést szükségterületen kell megoldani. Ezért célszerű a műszaki kiképzést kiegészíteni speciális robbantási feladatok begyakoroltásával, mely a HTP KP-ban jelenleg nem szerepel. Például:

– nyújtott töltetek készítése;

– kő- és különböző torlaszok robbantása;

– sziklás talajon különböző fedezékekhez alapzatabontások begyakorlása.

Hegyi lökiképzés

Célszerűnek tartjuk a htp. KP lökiképzési részénél 8. TK beállítását 10 órában, mely tartalmazná a hegyi lögyakorlatra való felkészítést és végrehajtást, hegyi kiképző bázison.

Egészségügyi ismeretek

A HTP KP cü. kiképzés részénél javasoljuk a 2. TK beállítását 2 órában, mely tartalmazná a következő oktatási kérdéseket:

– cü-i és járványvédelmi feladatok erdős-hegyes terepen;

– fagyveszély megelőzésének, illetve a segélynyújtásnak a módszerei;

– túlélési lehetőségek ismertetése;

– élelem és vízszerezés háborús körülmények között, a terepen fellelhető szükség élelmezési anyagok felhasználásával (ehető gombák, bogycok, gyümölcsök stb.);

– sérültek ellátása, terepen található anyagokból szükségesszükszerek készítése;

– sebcöltek szállítása gyalog, valamint igavonó állatok, illetve kutyák felhasználásával;

- sebesültek szállítása sziklás terepen kötél, drótkötélpálya alkalmazásával, hegyi patakon keresztül;
- sebesültek mentése sziklás terepről helikopter alkalmazásával;

Szakharcászati foglalkozások

Az előkészítés és végrehajtás időszakában begyakorolt feladatok szakharcászati foglalkozásokba kerülnek beépítésre. A szakharcászati foglalkozásokra célszerű 12 órát tervezni a következők szerint:

A) Szakharcászati alaki foglalkozás 6 órában, melynek során a tevékenységek folyamatosan kerülnének végrehajtásra normaidők betartása nélkül.

B) Szakharcászati komplex foglalkozás 6 órában, ráépítve a gépesített lövészsászlóalj harcászati kiképzés 24-es TK (MOG) gyakorlatára. E tevékenység végrehajtásában – a takarékoság elveinek szem előtt tartásával – célszerű integrálni a gjmű. vezetés 4. TK 2. foglalkozás anyagát, mely tartalmilag felüleli a gjmű. vezetés különböző sajátosságait erdős-hegyes terepen és veszélyhelyzetekben;

- gépjármű-vezetés csúszós terepen, földúton és szilárd burkolatú úton, kisívű kanyarokban, lejtőkön és emelkedőkön, mély keréknyomokban és keréknyomok között;

- vezetés közben előforduló megcsúszások, farolások, kisodródások korrigálása;

- veszélyhelyzetben vészfékezés, kormányzási manőverek végrehajtása.

A felkészítés időszakában célszerűnek tartjuk oktató pergő, illetve diafilmek levetítését.

Pergőfilmek: - Hegyi kiképzés 30 perc.

- Téli hegyi kiképzés 23 perc.

- Heten a hegy ellen 16 perc.

- Hegyi harc hadtápbiztosítása 20 perc időtartamban.

Ezekkel a filmekkel a filmbázisok rendelkeznek, igénylés alapján biztosítják. A diafilmekkel az egységek rendelkeznek.

Az előkészítő időszak hatékonyságának fokozása a folyamatosság biztosítása érdekében a következő anyagi-tárgyi és létesítmény feltételek megteremtése célszerű:

- hegyi kiképzés tablósorozat biztosítása;

- legalább 10 készletből álló részleges személnyi felszerelés (egyéni kötél, hegyi csákány, teherszállító kötél);

- hegyi akadálypálya részleges kialakítása (rönk akadály, fatörzs folyosó, vízszintes függőakadály, egyensúly gerenda, lengőkötél, felfutó billenőpalló, ferde kötélhágcsó, kis drótkötélpálya).

A fenti létesítmények kialakítására laktanyán belül, vagy a htp. gyakorló-pályán nyílik lehetőség. A kialakítás zömében csapaterőből elvégezhető, egyes speciális eszközök beszerzése központi igénylés útján biztosítható.

A kiképzés végrehajtásának jobb tapasztalatai

Az első ízben végrehajtott kiképzésnél a célirányos pszichikai és fizikai felkészítés hiánya a kiképzés második, harmadik napján éreztette hatását. Az idő rövidségéből adódó napi 10 órás erős fizikai igénybevétel az állomány elfáradá-

sához vezetett. Éppen ezért az előkészítő időszakban a fizikai és pszichikai felkészítés több időt, nagyobb odafigyelést igényel. Ezt a tapasztalatunkat hasznosítva a fáradtság jelei később, vagy egyáltalán nem jelentkeztek.

A legnagyobb fizikai igénybevételt jelentette:

- a) A lajhármászás folyóakadály leküzdésekor.
- b) Alapszikla leküzdése.
- c) Lőszfal leküzdése, az itt gyakorolt anyagi és egészségügyi szállítási, kiürítési feladatok végrehajtása.

Nőtt az állomány önbizalma, presztizskérdést csináltak egyes nehéz feladatok végrehajtásából.

A hegyi vezetési pályán végrehajtott gyakorlatok nagy figyelmet, körültekintést igényeltek mind a foglalkozásvezetők, mind pedig a végrehajtók részéről. Nehezíti a végrehajtást az őszi-téli időszak. Csapadékos időjárás esetén a feladat végrehajtása csak a biztonsági rendszabályok maradéktalan betartását és szinte tökéletes vezetéstechnikát igényel.

A hadtápállomány „szakmánkénti” összetételét figyelembe véve célszerűnek tartjuk az egészségügyi, a raktárkezelői és a gépjárművezetői állomány felkészítését 7-8 nap, a szakács állomány felkészítését 5-6 kiképzési nap keretében végrehajtani, egyes speciális feladatok végrehajtását (lőszfal leküzdése, sebesültek hátraszállítása, hegyi patak leküzdése, anyagi eszközök utánszállítása).

Célszerűnek tartjuk a 4. számú vezetési gyakorlat végrehajtását éjszaka és vegyvédelmi eszközök alkalmazásával.

A sikeres feladatvégrehajtás záloga az első etapban végzett munka, amit a héke helyőrségben kell végrehajtani. A hatékonyságot fokozni kell a rendelkezésre álló helyi lehetőségek kihasználásával. A feladatok begyakorlásához időt a sportdelutánok és a szabadidő terhére kell felhasználni, tehát a hegyi hadtáp kiképzésre való felkészülést, alapozást már a kötelék kiképzés első hónapjában kell kezdeni, a fokozatos igénybevétel elvének alkalmazásával.

A hegyi hadtápkiképzés nagy fizikai és pszichikai igénybevételt, a tevékenységek készség szintű végrehajtását követeli meg. A tervező, szervező, irányító tevékenységet ezért kiemelt kérdésként kell kezelni.

Egységünk hadtápállománya a kiképzést különböző időjárási körülmények között (télen, tavasszal, nyáron és ősszel is) hajtotta végre. Az időjárást a tervező munka során figyeleinhe kell venni.

A helyőrségek biztosította lehetőségek jobb kihasználásával a feltételek további javításával és a javasolt anyagi eszközökkel biztosítható a sikeres feladatvégrehajtás.